

Sahnaz Şahin

CAN DE Kİ, CAN DA EŞİDƏSƏN

uzaqlardan bir işıq görə bilir belələri. Hər zülmət gecənin bir işıqlı səhəri olduğuna inanır...

...Nədir can? Can hava quşudu, qalmaz bu təndə deyilir "Əsli və Kərəm" dastanında. Yəni bir növ ruh anlamına gəlir. Baxışın can almağı var, candan can vermək var, cana doymaq, candan olmaq, can vermək, can almaq, cana gəlmək, canın sıxılmağı var..

**...Çırtma vursan can çıxar,
Can gəlinə can çıxar!..
Arzudan qanad çıxart,
Taxım, yanına gəlim...**

Sən elə bilirsən asandı sevmək?!..
Canın çat-çat olar, ah çıxar üzə...
...Sən hələ bilmirsən, bilmirsən sevmək
Dünyadan könüllü əl götürməkdə.
Yarımcı adama yeni can vermək,
Ölüb inandırmaq heç nə deməkdə!?!..

"..Önümü
qəlibə salınmış sevgilər kəsdi, Ustad.
Canımı
ölçülü-biçili adamlar sıxdı.."

("Darısqallıq həddi" poeması)

Can ana, can vətən deyirik, dilimizdə can sözü ilə bağlı çoxmənalı ifadələr işlənir. Bir qismini yuxarıda sadalamışam, bəzilərinə də alt mənası ilə deyim, məsələn, can çəkmək-tənbəlliyi, can bəsləmək-özünə yaxşı qulluq etməyi, can bahası- qan tökərək nəyisə

Esse

əldə etməyi, can çürütmək- sevmədiyin, istəmədiyin birilə yaşamağı, can qoymaq- birinin yolunda çox əziyyət, zəhmət çəkməyi, canı yanmaq- yaxşılığını istəməyi bildirir. Bir də var can deyib can eşitmək...

Gəlməsin yad bu gözəl gülşənə, canan gəlsin,
Can deyək, can eşidək, can evinə can gəlsin...

(S.Rüstəm)

Bizim yaxın və uzaq münasibət qurduğumuz insanlar, ailə üzvlərimiz, qohumlar və dost-tağışlarımız var. Bu gün isə virtual dünyadan tanıyıb qəlbə, ruha yaxın hesab etdiklərimiz də üstəlik. Heç üzünü belə görmədən doğmalaşdıqlarımız, elə yaxın yoldaş, dost kimi hörmət etdiyimiz və bizi də eynən bu cür qəbul edənlər var. Uzaq ya da yaxın, doğma ya da ki, yad olsun, insanlar arası münasibətlərin öz qaydaları, qanunla təsbit olunmayan qanunları, "həddini bilmək" anlayışı vardır. Amma bu məsələdə həddini bilənlərlə yanaşı, həddini aşanlar və ümumiyyətlə həddin nə olduğundan bixəbərlər də var. Hədd daxilində münasibət saxlayan insanlar heç vaxt başqasına zərər verməz, özünü başqasından yüksək hesab etməz, kimsəni təhqirə, əzməyə qalxmaz...Bu cəmiyyətdə həddini aşanlar daha çox rast gəlinir və buna saysız nümunələr göstər-

mək olar. Əgər həddi aşan kimsə bilərəkdən qarşısındakı şəxsə meydan oxuyursa, hədd anlayışından bixəbər olan bunu mahiyyətə varmadan, sonu düşünmədən, nəticəni fikirləşmədən edir. Bu isə daha pisdır. Hədd gözləyən özünü kiməsə borclu bilirsə, həddi aşan əksini düşünür...Başqasının fikrini doğru olsa belə hesaba almamaq, özünü hamıdan ağıllı, bacarıqlı, düşüncəli hesab etmək çox zaman qarşılıqlı münasibətləri korlaya bilir...

...Etiket qaydaları insanlar arasındakı münasibətlərin tənzimlənməsində böyük rol oynayır. Hər hansı bir qaydanın səhv tətbiqi münasibətləri gərginləşdirə ya da ümumiyyətlə poza bilər. Məsələn, yersiz zarafatlar, müraciət formalarının düzgün seçilməməsi şəxsə ziyan gətirir. ..Çox zaman valideynlər özü də böyüdüb ərşəyə yetirdikləri, müəyyən yaş dövrünə gəlib çatan, artıq öz yetkin fikri, analiz etmə bacarığı, düşüncəsi olan övladını belə hələ də uşaq hesab etdiyi səbəbindən bilmədən incidir. Əlbəttə biz elə ailə dəyəri olan ölkədə yaşayırıq ki, bizdə böyük sözü, məsləhəti vacib və dəyərlı hesab olunur. Amma burda da bir hədd mütləq vardır və bu gözlənilməlidir!..

Yadıma Respublikanın Əməkdar Artisti, Bakı KVN yaradıcı üzvü, istedadlı Tahir İmanovun bir tamaşaçının sualını cavablandır-

ması düşdü. Sual təxminən belə idi :

-Sizin babanız indi sizə, gör-düyünüz işlərə necə reaksiya verərdi ?

Cavab çox aydın və dəqiq oldu:

-Babam elə sağlığında bizi həmişə dəstəkləyib və son vaxtlarda harasa zəng vuranda özünü "Tahir və Cabir İmanovların babasıyam" deyər təqdim edirdi..

Bax budur böyüklük, budur insana, övlada, dostla, yoldaşa olan dəyər...

Ona da şəxsi təcrübəmdən əminəm ki, sevgi sevgi doğur, qəzəb, nifrət də eynisini...Hörmət, sayğı, diqqət özünü saflaşdırmaya və sevilməyə yoldur. Nə vermirsənsə onu da alacaqsan, nə əkmirsənsə onu biçəcəksən, aşına tökdüyün bir gün mütləq qaşığına çıxacaq...

**...Azalır hər gün hava da,
Quruyur suyum, çörəyim.
Bozarır qanımın rəngi,
Solur binəvə ürəyim...**

**...Dünya kürə şəklindədi,
Yolundan ehtiyatlı ol.
Fırlanıb özünə dəyər,
Oxundan ehtiyatlı ol...**

Və yadda saxlayın ki, verdiyiniz dəyər tək o şəxsin deyil, həm də sizin özgüvəninizdi, heç vaxt "çor" dediyiniz adam dönüb sizə "can " deməyəcək..

Can söyləyin ki, can da eşidəsiniz!